DE TELEGRAAF
ZATERDAG 13 FEBRUARI 2016

BLUE CAP FOUNDATION MOEDER VAN IN ZWEMBADROOSTER OVERLEDEN JONGEN (12) STRIJDT VOOR MEER VEILIGHEID

Gevecht voor Willem

In zes jaar tijd zijn er wereldwijd tientallen kinderen op gruwelijke wijze overleden, nadat ze in zwembaden werden vastgezogen aan roosters en met geen mogelijkheid meer los kwamen. Zo ook de 12-jarige Willem, in een zwembad in Italië. Zijn familie vecht sindsdien met de Blue Cap Foundation om andere ouders dit leed te besparen.

door **Niels Kalkman**

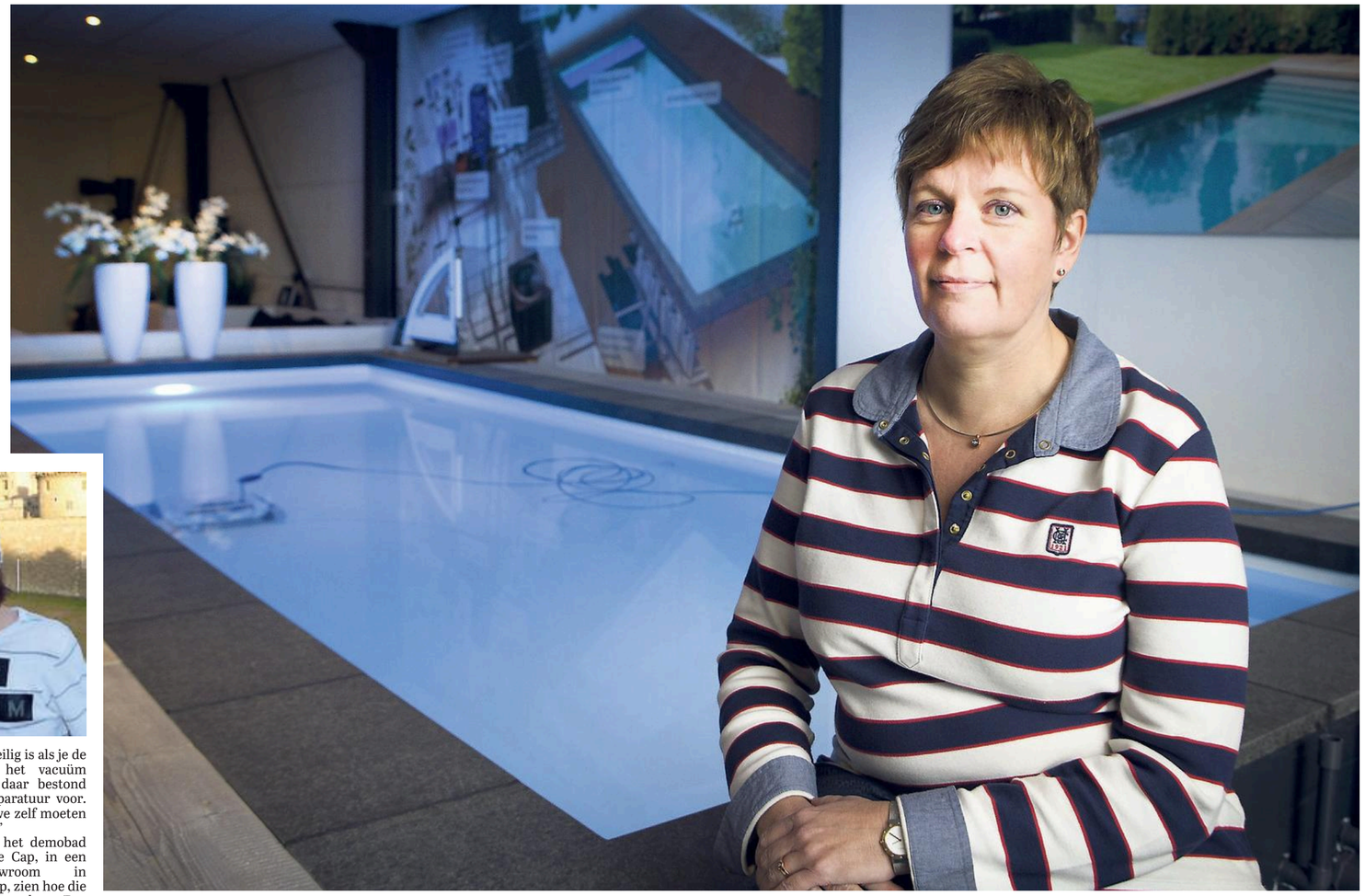

Zomer 2010. De familie Van de Graaf komt na een lange reis aan in Italië. Terwijl de spullen uitgepakt en opgeruimd worden, gaat zoon Willem alvast zwemmen met zijn zusje. Hij was een echte waterrat, vertelt zijn moeder Ineke nu, zes jaar later. Wat er vervolgens gebeurt, overstijgt de ergste nachtmerrie voor iedere ouder.

De twaalfjarige Willem wordt vastgezogen aan een rooster in het zwembad, en overlijdt enkele seconden later. Drie volwassen mannen krijgen hem niet losgetrokken.

Pas twee jaar na zijn dood ontdekt de familie dat Willem niet is verdronken, maar dat de enorme kracht waarmee hij werd vastgezogen, zo'n vijfhonderd kilo, zijn aorta heeft gescheurd. „Hij had geen schijn van kans", vertelt Ineke terwijl tranen opwellen in haar ogen en haar stem breekt. „Het haalt elke keer weer de korst van de wond om te praten over Willems ongeluk. Maar dat is het waard. Mijn vader heeft enkele maanden na Willems overlijden stichting The Blue Cap Foundation opgericht, met als doel dat zeker één opa het leed bespaard zou blijven wat hem overkwam." De strijd in Willems naam werd vernoemd naar het blauwe petje, dat Willem zo vaak droeg.

Opa's missie is inmiddels geslaagd, legt Ineke uit. Ze heeft de rol van haar recentelijk overleden vader overgenomen. „Maar het werk van de Foundation is allesbehalve klaar", zegt ze vastberaden. Ingenieur Joost Avezaat, technisch adviseur van Blue Cap, somt een lijst op met recente 'vastzuigingen': afgelopen zomer zeker zes dodelijke ongelukken wereldwijd, allemaal kinderen. „En dat zijn alleen de gevallen die bekend zijn. Zwembadeigenaren schuiven zo'n ongeluk vaak toe op een 'gewone verdrinking.' En dan heb je ook nog de mensen die worden vastgezogen, maar niet overlijden. Veel van de verhalen komen niet naar buiten."

Willem van de Graaf overleed op twaalfjarig leeftijd toen hij in een zwembad in Italië werd vastgezogen.

Onder water zuigen pompen met enorme kracht

In bijna elk zwembad staan watersproeiers, glijbanen of wildwaterbanen. Het water dat daarvoor gebruikt wordt, komt doorgaans uit het grote zwembad. Dat wordt uit het zwembad gezogen door enorme pompen, met een hoog vermogen. Net zoals een stofzuiger kan zo'n pomp vacuüm zuigen als de watertoevoer wordt afgedekt. Bijvoorbeeld door een kind, dat tegen een rooster wordt gezogen...

Vakantieland Spanje spant met 26 'beknellingsongevallen' in zes jaar de kroon, maar zowel in Duitsland als Frankrijk kwamen in die tijd ook zeven kinderen onder dezelfde omstandigheden als Willem vast te zitten aan een rooster. „Het kromme", aarzelt Ineke, „is dat je enerzijds blij bent dat het recentelijk niet in Nederland is gebeurd. Maar aan de andere kant zou er dan wel eindelijk aandacht zijn, want we weten niet welke zwembaden in Nederland onveilig zijn."

Joost Avezaat, technisch adviseur van de Blue Cap Foundation, test technieken om zwembaden veiliger te maken.

Grijs gebied

Avezaat valt haar bij: „Nederlandse zwembaden moeten aan allerlei eisen voldoen. Waterkwaliteit, bacteriën, verlichting, afwerking, luchtkwaliteit. Maar het risico op vastzuiging is een grijs gebied. Elke zwembadeigenaar vult dat in hoe hij of zij het veilig acht, maar de echte zuigkracht wordt zelden gemeten. Er zijn geen wettelijke normen voor. Je weet pas echt of iets veilig is als je de kracht van het vacuüm meet, maar daar bestond niet eens apparatuur voor. Dat hebben we zelf moeten ontwikkelen."

Hij laat in het demobad van The Blue Cap, in een zwembadshowroom in Nieuw-Vennep, zien hoe die apparatuur werkt. Een soort rubberen kleed aan een stok meet hoeveel druk er op een rooster komt dat in een gemiddeld zwembad in Nederland te vinden is als iemand zich erop vastzuigt. Het metertje toont een wirwar aan cijfers. „Omgerekend zo'n 120 kilo. Een volwassen man komt dan niet meer los, laat staan een kind."

'Hij had geen schijn van kans'

Dan pakt Avezaat een stok met een streng menselijk haar. In een gemiddeld zwembadrooster zuigt het zich binnen enkele seconden muurvast als het water met een veel te hoge snelheid wordt aangezogen.

„Achter het rooster is een razendsnelle draaikolk waardoor het haar razendsnel in een klit kan komen. Als dat onder water gebeurt, kun je alleen loskomen door het los te snijden." Hij moet de pomp uitzetten om de stok met haar met veel moeite weer los te kunnen trekken. „Als dat onder water gebeurt en er is niemand in de buurt met een mes... Je wil niet nadenken over wat er dan gebeurt..."

Waar ze daar wel over hebben nagedacht is bij zwembad Waardergolf in Heerhugowaard. Adjunct-directeur Henk Blok van Heerhugowaard Sport loopt op blauwe slofjes langs het bad en vertelt wat er gebeurde toen hij het verhaal van de twaalfjarige Willem hoorde. „Het greep me bij de keel", siddert hij. „Goed, het ongeluk gebeurde in het buitenland en wij wisten dat het zwembad hier veilig was, maar een aangrijpend verhaal als dat van Willem blijft je bezighouden."

Alfred Nieuwenhuijse (l.) en Henk Blok van het veilige zwembad Waardergolf in Heerhugowaard.

Hij sprak met het hoofd van de technische dienst van zijn bad, Alfred Nieuwenhuijse. Ook getooid op blauwe slofjes wijst die op een mans groot rooster, dat deels boven en gedeeltelijk onder water zit. „Hier wordt water aangezogen voor de fonteinen en speeltoestellen in ons bad", legt hij uit.

Vacuüm

„Het rooster is bijna een vierkante meter groot, waardoor een kind of zelfs een volwassene het nooit geheel af kan dekken, en er dus nooit een vacuüm ontstaat." Omdat het rooster ook gedeeltelijk boven water bevestigd is, is dat risico nog kleiner.

Henk Blok noemt het beleid op het gebied van zwembadveiligheid 'bijna hypocriet'. „Elk druppeltje water wordt doorgelicht op legionella, een zwembad kan sluiten om een losliggend tegeltje en sinds er twee jaar geleden een luidspreker op een baby viel, zit alles dat aan het plafond hangt drie keer gezekerd. Maar de vastzuigproblematiek staat niet in beton gegoten. Eigenlijk gek, als je bedenkt hoe zeer het mis kan gaan."

Ineke van de Graaf, moeder van de overleden Willem: „Het werk van de Foundation is allesbehalve klaar." FOTO'S ANKO STOFFELS

KEURMERK

Er bestaat een veiligheidskeurmerk voor zwembaden. Het zogenaamde 'Keurmerk Veilig en Schoon' is echter niet verplicht. Slechts 19 procent van de zwemgelegenheden (212 stuks) heeft een sticker van Stichting Zwembadkeur op de schuifdeur. Gemeentebaden, betaald uit publiek geld, hebben er meestal wel één, maar de grote particuliere baden met veel speeltoestellen en glijbanen (dus veel roosters) doorgaans niet. Daarnaast test het keurmerk niet op vastzuigrisico. Om te voorkomen dat er een wildgroei ontstaat aan keurmerken en testen, zou de Blue Cap Foundation zich graag aansluiten bij het Keurmerk Veilig en Schoon. Op deze manier wordt het voor zwembaden aantrekkelijker en makkelijker om aan te tonen dat hun zwembad op álle punten veilig is.

„Blue Cap kwam langs om te testen", blikt Blok terug op het bezoekje van ingenieur Joost Avezaat. Een bezwaar om de vastzuiging te laten testen is volgens Avezaat voor veel zwembaden het kostenplaatje, die volgens Blok 'enorm meeviel'. „Duizend euro zou het kosten, om zeker te weten dat vastzuigen in dit zwembad niet kan gebeuren. Omdat de test zo voorbij was, kostte het uiteindelijk nog geen vierhonderd euro."

Het vermoeden van Blok en Nieuwenhuijse bleek juist: het zwembad bleek ook wat betreft vastzuiging volkomen veilig, en werd als eerste zwembad in Nederland als zodanig erkend. „Nu kunnen we dat naar buiten uitdragen, naar mensen die het verhaal van Willem kennen en zich zorgen maken", legt Blok uit terwijl hij in de kelder van zijn zwembad onder een buis door bukt en op de pomp wijst die de watersproeiers van water voorziet. „Hierachter is dat enorme rooster, dat ook volkomen veilig is gebleken voor loshangende haren."

Kostbaar

De norm is 'bolvormige roosters', die niet in zijn geheel af te dekken zouden zijn. „Maar als ze klein genoeg zijn kan dat best." Blok vult aan: „En voor kinderen is er niets leukers dan waterstromen in zo'n bad te doorgronden en te manipuleren." Een overlooprooster, waarbij het overbodige water over de rand loopt en daar wordt opgevangen, is het ällerveiligst. Maar zo'n aanpassing is erg kostbaar, weten beiden.

Wanneer is het werk van The Blue Cap écht klaar? „Voorlopig niet", zegt Ineke van de Graaf strijdbaar. Joost Avezaat vult aan: „In Nederland is het wel redelijk veilig, hoewel nog niet overal. Maar in de plaatsen waar we met z'n allen heen gaan op vakantie naar het buitenland wordt een bad gemaakt door de plaatselijke loodgieter. Die weet niets van vastzuiging."

The Blue Cap Foundation maakt zich sterk voor een aanpassing in de wetgeving zodat zwembadexploitanten exact weten wat de normen zijn voor zuigkracht en stroomsnelheid. Maar een aanpassing van de wet kost veel tijd. Zoals het er nu naar uitziet, komt er op zijn vroegst over twee jaar een aanpassing.

RUIMTE

PIET SMOLDERS

Maanelite

Er zijn ruimtevaarders en ruimtevaarders.

Binnen enkele jaren zullen betalende toeristen een paar minuten boven de honderd kilometer hoogte komen. Die mogen zich dan astronaut noemen. Maar dit is duidelijk een andere categorie dan die van de mannen en vrouwen die zich week na week en maand na maand uitsloven in een baan om de aarde.

Op dit moment zijn er rond de 550 mensen in de ruimte geweest. Natuurlijk verdienen vooral de recordhouders respect, de mensen die de langste vluchten hebben gemaakt. Zo zijn de Amerikaan Scott Kelly en de Rus Michail Kornjenko nu bezig aan hun missie van een jaar in het International Space Station, die eind

Groot respect voor een clubje van 24 mensen

maart wordt afgerond. Al eerder waren twee Russen een jaar in de ruimte. Maar de absolute recordhouder is de Russische arts Valeri Poljakóv die ruim veertien maanden achtereen in de ruimte was en daarvóór al een keer acht maanden. Dat is samen lang genoeg voor een retourtje Mars.

Toch kijken al deze toppers met respect naar een clubje van 24 mensen. Dat zijn allemaal Amerikaanse mannen die - eind zestiger, begin zeventiger jaren - om de maan draaiden of erop landden. De maanvaarders! Zij konden de aarde met hun duim afdekken, zoals wij de maan kunnen 'verwijderen' door er onze duim voor te houden. Die mannen hebben onze aarde echt als een klein blauw bolletje in de ruimte zien hangen. Als je in het ISS zit, op 400

Zij konden de aarde met hun duim afdekken

kilometer hoogte, zie je de aarde vanuit een zeer hoog vliegend vliegtuig, niet als een losse bol. „Nu weet ik waarom ik hier ben. Niet om de maan van dichtbij te bekijken, maar om terug te kijken naar ons huis, de aarde", zei Apollo-15 astronaut Al Worden terwijl hij in een baan om de maan vloog.

Maar de absolute elite wordt gevormd door de twaalf mannen die op de maan liepen. Voor hen nemen alle overige ruimtevaarders hun petje af, ook al hebben die mannen soms niet veel langer dan een week gevlogen. De eerste van hen was natuurlijk Neil Armstrong, helaas niet meer onder ons. Vorige week nog overleed Edgar Mitchell, die in 1971 als zesde mens op de maan stapte. Nu zijn er nog maar zeven maanwandelaars over. Het groepje elite-astronauten wordt steeds kleiner.